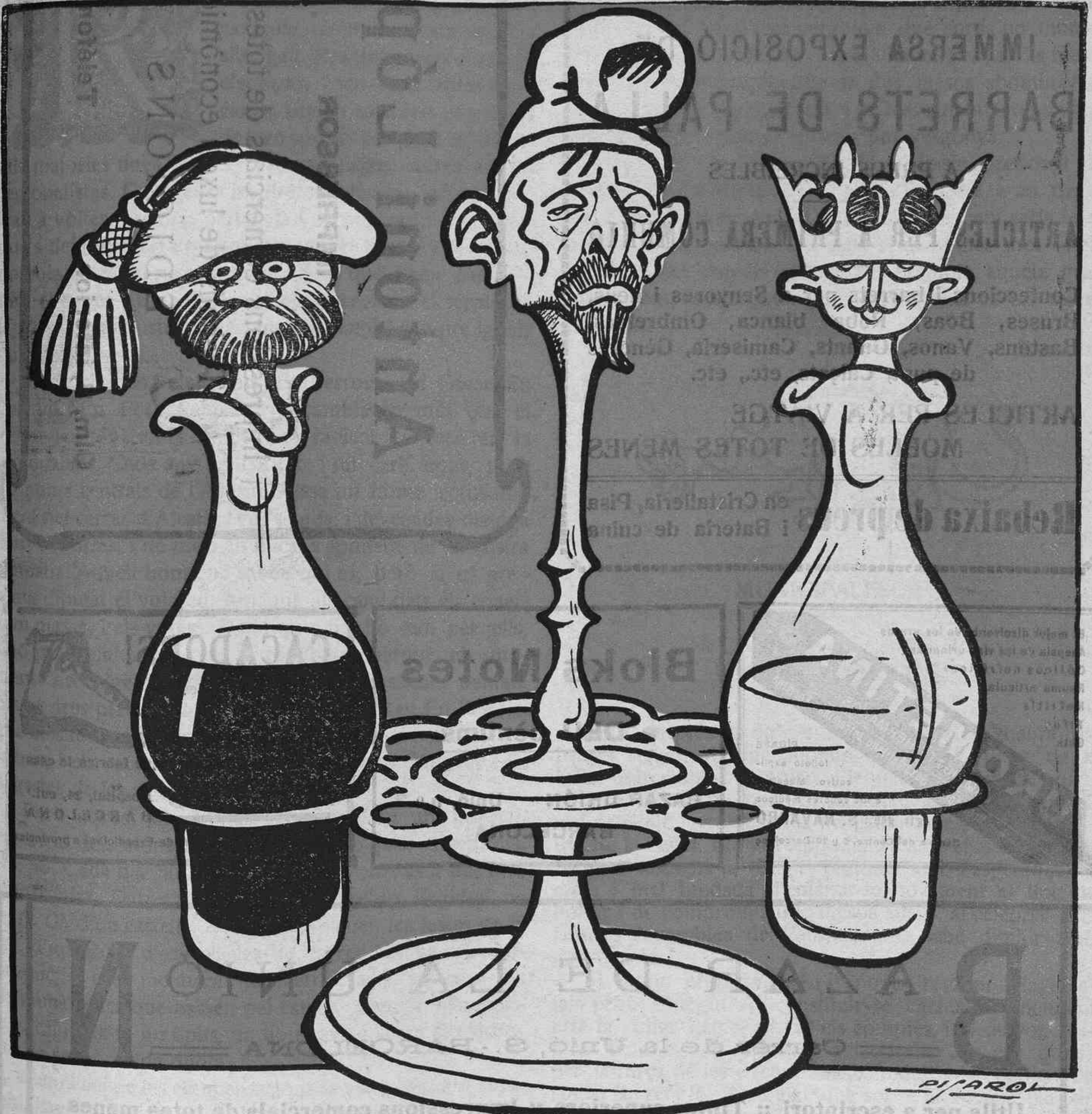

L'Esquella de la Torratxa

Any XXI : Número 2150

15 cèntims = Atrassats 30

Barcelona, 16 de Maig de 1919

CAMPANYA ELECTORAIRE

La unió de les dretes.

Si teniu el cabell malalt gasteu

CAPILAR AMERICANO

Exit grandios contra la CAIGUDA DEL CABELL
Activa ràpidament la SORTIDA I CREIXEMENT
IMPEDINT INSTANTÀNIAMENT LA CAIGUDA.

Preu: 6'50
pessetes estolx

Se ven a totes les Perfumeries i Drogueries
DIPÒSIT GENERAL:
J. ICART, Claris, núm. 10.—BARCELONA

GRANS MAGATZEMS DAMIANS

IMMERSA EXPOSICIÓ DE BARRETS DE PALLA

A PREUS INCREIBLES

ARTICLES PER A PRIMERA COMUNIÓ

Confeccions i barrets per a Senyores i nens,
Bruses, Boas, Roba blanca, Ombrel·les,
Bastons, Vanos, Guants, Camiseria, Gèneres
de punt, Calçats, etc., etc.

ARTICLES PER A VIATGE MOBLES DE TOTES MENES

Rebaixa de preus en Cristalleria, Pisa
i Bateria de cuina

Antoni López

IMPRESSOR

Impressions comercials de totes menes

Treballs de luxe i econòmics

EDICIONS

Olm, 8, interior

Teléfono 4115 A

El mejor disolvente de los uratos
Asepsia de las vías urinarias
Ólculos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Tifus
Gota

UROMETINA

LAMBIOTTE HERMANOS
Sinémos: Urotropina - Hexametileno tetramina - Formina

PÍDASE
folleto expli-
cativo. Muestras
a los señores médicos

Agto. gen.: S. NAVARRO
Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

Bloks Notes

a DEU cèntims

BAZAR UNIÓN Unió, n.º 3
BARCELONA

CAÇADORS!

Les millors espadenyes
més ben construï-
des, sòlides i cò-
modes, per a caça,
camp i tennis, són les que fabrica la casa

BORNAS Hospital, 24, ent.º
BARCELONA

Vendes al engròs i a la menuda-Expedicions a províncies

B A Z A R D E L A U N I Ó N

— Carrer de la Unió, 3. - BARCELONA —

Útils per a escriptori :: Tintes superiors :: Impressions comercials de totes menes

CRONICA

La monotonia electoral

RES s'assembla tant a un gall, per exemple, com, naturalment, un altre gall. Res tant paregut a unes eleccions, com unes altres eleccions. Tenien establert una mena de torn pacífic, otorgant les triomfals majories unes vegades als republicans, altres an els regionalistes. Devegades les dretes feien un esforç frustrat; a voltes, l'esforç, pertanyia a un nou partit republicà, que's deia Esquerra o s'anomenava el Bloc. Però la monotonia electoral no's trencava. Igual que l'any passat—deia el pagès—cada setmana santa, escoltant el sermó de la pa sió. Les nostres eleccions eren també sempre iguals que l'any passat.

Les eleccions i els homes. En Lerroux, En Giner, En Cambó i En Pere Rahola. No cambiaven més que el «Don Toribio» en la candidatura radical, i el carlí en la regionalista. Cada any un Toribio i un carlí nous, però els noms centrals de l'Azorín. Passa un home cotidianament pel carrer d'Alcalà, i vos saluda, i devegades dialoga amb vosaltres, i de mica en mica, s'apodera de la vostra simpatia. Aquell home no sabeu qui és, però si es presenta diputat el votareu. An aquí, als candidats els coneixem massa, i els votem. Diem que no ho fem per ells, sinó per Catalunya, o per la república, perquè el «moment» ho exigeix, però votem, i si és possible, dematí. Els nostres pares votaven an En Lerroux i an En Rahola, que aleshores se deia Frederic. Després els votàrem nosaltres, i els votaran els nostres fills. Són els Cànoves i els Sagastes de les nostres urnes.

Però aquest any les eleccions tindran una novetat, l'aparició dels monàrquics. Bah! Quatre gats, diuen tots. No, no. Cada dia hi han més «niños bien», és a dir, més monàrquics. Darrera d'un tanguista, d'un llegidor de A. B. C., d'un castellà, d'un que li plauen les festes de la flor, d'un badoc d'espectacles de carrer, hi ha un monàrquic fet o en incubació. Jo m'atreviria a senyalar-vos els monàrquics que passen pel carrer, perquè han conseguit fins fer-se un tipus, un tipus que és com si diguéssim de senyoret de quota.

Més la llei de les compensacions se compleix. No votarem, havíem decidit. No volem ni republicans anacrònics, ni regionalistes esquirols. Ni el polític arcaic, ni el públic

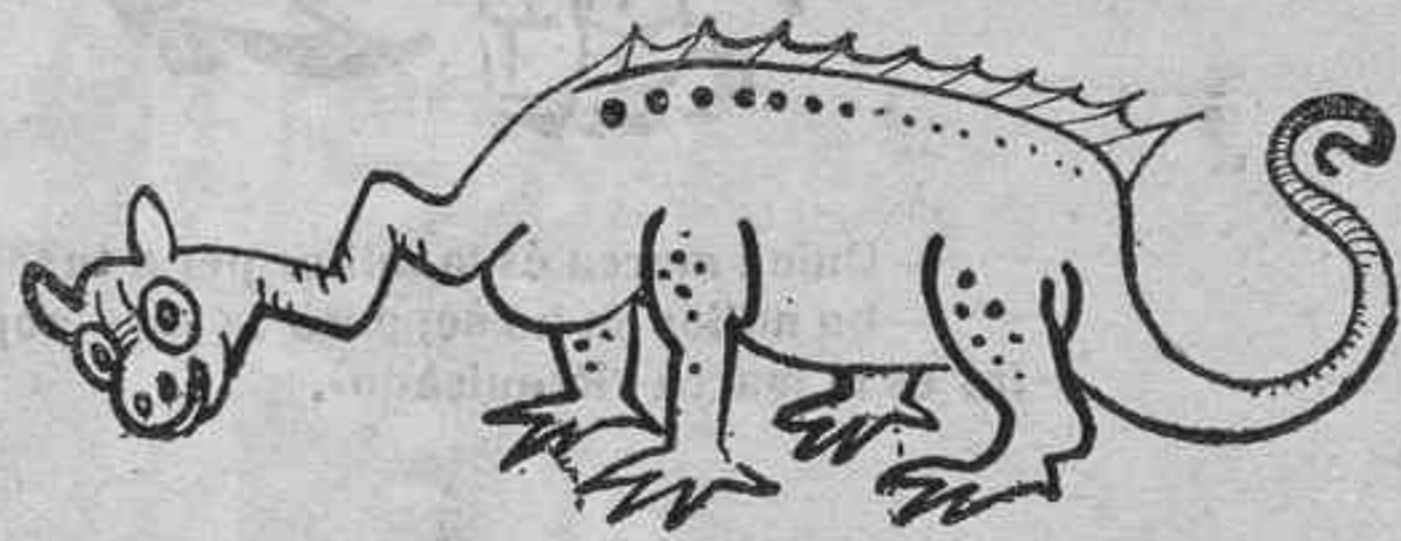
mosso d'esquadra. Però el bon elector té ànima de femella, i sempre troba un pretext sentimental per a caure. I an aqueix amic qui tampoc volia votar li diem resignats:

—Hem de votar, pels roigs o pels blancs, però hem de votar i dir que votin a qualsevol menys als monàrquics. En Lerroux, la vella cocota? Sí, lamentable. Però és preferible an el comte de Santa Maria de Pomés. En Cambó, la farsa política que de tot vol treure perfil? Sí, però pitjor és el comte de Fígols. El monàrquic és l'enemic.

I així hem tornat a trobar la fórmula per a poder votar sense remordiments de consciència. Serà com una purga, l'eliminació d'una cosa que no's paeix. I la fórmula aquesta! Seria una vergonya que sortís un monàrquic. L'eco, va repetint: Seria una vergonya. Els increduls, i els desenganyats que fa dos mesos abominàvem dels simulacres regionalistes, i de les quietuts republicanes, se diuen l'engany! Sí, seria una vergonya.

I ho seria. Quelcom així com si fessin president de l'Ateneo an En Muñoz Seca, o de l'Equestre a un pagès que s'hagués fet ric amb la vellana. Unicament seria tolerable el seu triomf si fos el dels seus homes més intel·ligents, el del senyor Forgas, per exemple, aqueix gran esperit comprensiu que creu en l'existència de les mines de bacallà

PARADOX

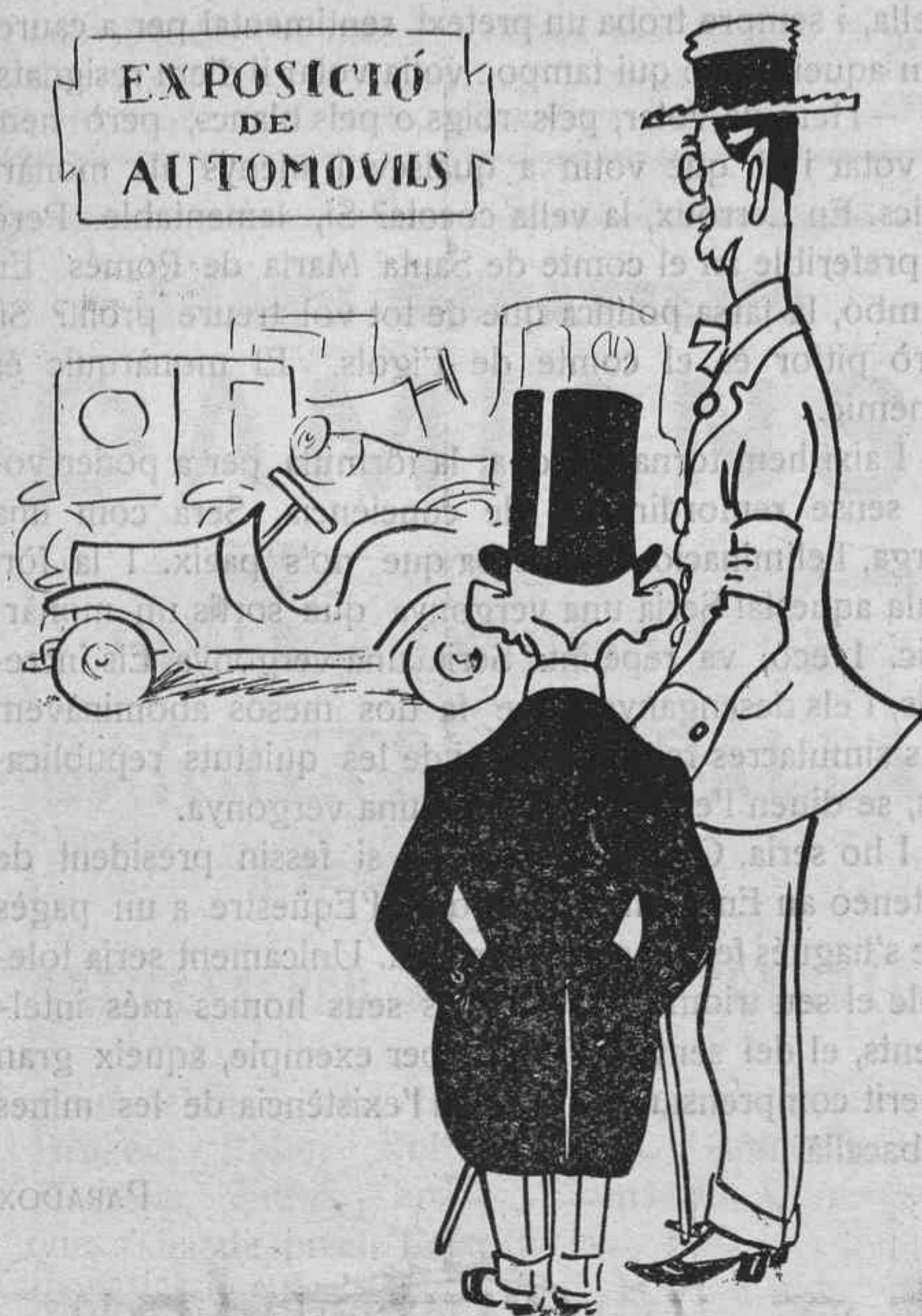

MUNICIPALESCA

O rei, o res

Al fi, després de quinze mesos de vegetar, haurà trobat el senyor Martínez Domingo, «ciudadà lliure de la lliure Barcelona», l'empleo adequat a la seva categoria política. En un moment de sentiment popular, en un esclat patriòtic, renuncià a la investidura de primer magistrat de la ciutat. En correspondència amb aital desprendiment, el nomenà la «Lliga» regidor, amb l'esperança secreta i mal fundada d'enlairar-lo novament al lloc de honor i de compromís que mesos abans, al celebrar-se la famosa Assemblea de Parlamentaris, sabé dimitir amb gest heroic.

«L'home proposa i Déu disposa», resa un adagi català prou conegut. Al constituir-se l'actual Ajuntament errà la «Lliga Regionalista» els comptes, i el senyor Martínez Domingo, indicat per a Conseller en cap, quedà per la força de les circumstàncies reduït a la condició de soldat de rengle. Tant així, que sobre no formar part de cap Comisió consistorial de mitjana importància, adoptà una actitud eminentment passiva, de «anar fent»... Arran

— Quina marca és la millor per a tu?
 — La millor no ho sé; però la més popular és la marca «Requisado».

del primer d'any de 1918, ha vingut el senyor Martínez Domingo assistint als toros, des de la barrera. Esperit agud, d'una visió i una sensibilitat ben accentuades, ha limitat la seva actuació a un seguit de frases iròniques, en les que la malícia i l'enginy se confonen meravellosament. Ha parlat poc, però ha parlat a temps. Llàstima que no hagin depassat els seus judicis respecte de les persones i les coses, els límits estrets i respectables de la confiança i la intimitat.

Ja és el senyor Martínez Domingo alcalde. Més que en l'acert o la desgràcia de la seva gestió, radica la curiositat de la gent en esbrinar què serà de les interinitats, cavall de batalla durant l'etapa alcaldesca radical. Poma de la discòrdia de la gran família republicana del Municipi.

Esperant l'hora de sentar-se a la cadira presidencial, ha vingut el senyor Martínez Domingo fent el sonso prop d'un any i mig. Arriba, per fi, a la consecució del desig acaronat, quan se parla ja de l'Ajuntament que ha de succeir a l'actual. En hores en que se diu i tot, existir el propòsit, de part de la «Lliga», de menar a la presidència de la Corporació an En Cambó.

En qual cas, no valia la pena de molestar al senyor Martínez Domingo, que no mancava, a bon segur, a condensar lo especial del seu cas en alguna exclamació exacta i pintoresca.

JUST

A CAU D'ORELLA

D'eleccions

Les candidatures monàrquiques semblen una gatada d'En Pitarra: tots són comtes. El de Fígols, el de Lavern, el de Santa Maria de Pomés, el de Caralt. I marquesos: el d'Olerdola, el de Vilanova i Geltrú... Després vénen les grans creus, com En Marsans. I així, les nostres eleccions semblaran una recepció.

Per a nosaltres, els més interessants són els comtes. Semblen més decidits, i més nobles, i més catalans. Perquè Madrid tindrà ducs; París, marquesos; Roma, prínceps; Londres, barons i baronils. Barcelona té comtes. Els té per la fama i per la tradició, i així, quan es desitja la restauració monàrquica a Barcelona, apareixen els comtes com en els temps de Maria Castanya.

Confessem que, entre tots els comtes, el de Lavern—n'és Pere Grau—obté totes les nostres simpaties. Es l'aristòcrata acabat de fer que ho sap i ho diu. Es el bon català, rient-se de les superfluitats inútils. Quan va rebre el nomenament, un d'aquests confeccionadors d'arbres genealògics s'encarregà de cercar-li ascendència patrícia. Va arribar cap a Felip II. En Pere Gran deia, després: Per cinquanta duros més em portava a l'Edat Mitja.

Ell va iniciar la confecció de la noblesa catalana. Després del seu comtat, tothom començà a reivindicar executòries, i Madrid a premiar serveis polítics amb títols. Barcelona, en saber-ho, tingué un moviment de sorpresa. Comte, En Pere Grau? Tota la costa participà de la sorpresa admirativa. Ell se'n adonà i, com que aleshores l'opereta vienesa omplia la ciutat, tingué el primer moviment d'orgull: «Aquest any—digué—hi han hagut dos comtes famosos, el comte del Luxemburg i jo.»

Però la humildat cristiana omple encara el cor del nostre comte. Catòlic fervent, sempre compleix amb les pràctiques religioses. Mai ho hauríem dit, però En Pere Grau és un dels catòlics més purs de Barcelona, fins a l'extrem de què, com si convidés a vermut, es fa acompanyar pels amics en les seves oracions.

Viatjava cap a Madrid, i arribada l'hora del rosari, que no sabem quina és, En Pere Grau Maristany, comte de Lavern, tregué un rosari i començà les seves oracions.

—Acompanyeu-me—pregà als amics.

Els amics l'acompanyaren. Quan estaven en el quint rosari En Pere Grau s'ajenollà.

—Què fas?—paeguntaren els amics.

—Aquest el reso ajenollat, perquè vaig pagar les creus del quint misteri del Motserrat.

Humor i llibertat

Temíem que En Guerra continués a la presó durant l'estat de guerra. El nom obligava. Però, En Guerra, ja és lliure. A les onze del dilluns estava en llibertat; a dos quarts de dotze, s'afeitava; a les dotze, prenia vermut en el Continental. Tornava a la vida.

Però En Guerra—que cada dia s'assembla més a en Brabo Portillo—no va perdre l'humor a la presó. Bé és veritat que En Guerra és l'únic radical que no perd la serenitat en les situacions difícils.

Dies abans d'ésser posat en llibertat va llegir que els advocats madrilenys donaven un banquet a en Doval. En

Guerra decidí amargar-li l'homenatge, posant un telegrama al degà del Col·legi d'Advocats Madrileny.

—«Extranyats es concedeixi homenatge únic culpable del nostre empresonament, que porta el seu companyerisme a l'extrem de determinar en la mateixa Audiència.»

El degà dels advocats de Madrid no ha respost encara el telegrama d'En Guerra.

La tradició

Penya del Continental, a mig dia. Es riu i es gesticula. Es veuen asseguts drets, perquè allò ja no és una penya, sinó un míting, el senyor Del Val, el senyor Guerra

del Rio, el senyor Rio, sense guerra. Hom fa un xisto: Aquesta és una nova companyia de Dos Rius. Altres filosofen: «Sembla, avui, aquesta taula una sucursal de la presó.»

En Del Rio és el que més crida i es mou i s'esforça en extreure acudits.

—Sembla que vingui d'una festa i no pas de la presó— observem.

—Li ve d'herència l'alegria—ens responen.

D'herència i del seu pare, honorable magistrat que fou d'aquesta Audiència, i tan andalús, que fins els debats judicials els conduïa hàbilment perquè donessin acudits.

A l'Audiència perdura un d'aquests. Un acusat de lla-

UN BON OBSEQUI ELECTORAL
A UN CANDIDAT MINISTERIAL

Un paquet de «calliquenyos».

dronies s'havia amagat els bitllets robats en el braguer. Com a encobridora, comparagué la seva aimant. I En Del Rio preguntà:

- Coneixia el delicte comès pel seu amic?
- No, senyor.
- I va dormir amb ell la nit d'autes?
- Sí, senyor.
- A quina hora se'n anaren a dormir?
- A les dotze.
- Fins...
- Fins a les vuit.
- I és possible que vostè passés vuit hores sense tocar la caixa de cabals?

Manies

DIUEN que tots els mals són dolents, cert; però jo crec que com el de les manies no hi ha pitjor.

Sense anar més lluny. Figureu-vos

o que un govern fes mes i mig d'estada, o que s'abaratissin els lloguers, o bé que els «pollitos bien» parlessin en català; gairebé foren masses manies i cap d'elles d'execució possible, a no ésser que el maniàtic fós un home com l'amic de que vaig a parlar-vos.

Aquest amic—a qui no he vist, per sort o dissort seva, des de fa algun temps,—n'era contínuament víctima de aquest mal horrible.

A lo millor pujava al tramvia; prenia seient, treia un diari, hi passava una mirada, el guardava, el treia novament, repetia el mateix jòc fins a quatre o cinc voltes, i aleshores s'alçava, es dirigia de la plataforma del darrera a la del davant:

—Senyor cobrador, aquest cotxe es retrassa per moments; un servidor té tard, tinc d'ésser a l'hora a la oficina.

—Senyor cotxer, per lo que més estimi pensi que faig tard a l'oficina; dongui més marxa.

I el conductor, fent cas omís—com el cobrador—dels seus precés, seguia al pas de sempre.

Finalment, arribava al treball molt abans de l'hora, però an ell li semblava que era degut a la seva manera d'obrar, i feia el mateix cada dia.

Altres manies tenia, com la d'anar a l'església i seure quan tothom s'alçava, alçant-se quan els demés feien lo contrari; renegar dels seus queixals sense que li fessin dolor, no donant-se per satisfet fins que n'hi bestreien un parell; anar a un bar, fer consumació i abonar després l'import en peces de dos cèntims, afegint-n'hi una pel noi; fer-se retratar d'esquena a l'objectiu: afeitar-se el bigoti i deixar-se la barba; vestir dol sense haver-hi hagut cap baixa a la família, etc., etc.; qui ho sap les ocurrencies que tenia aquell bon home, com també qui ho dubta de que tot ho feia de bona fè i induït pel mal crònic que sofria.

Però, amb tot i les seves manies, anava passant i sortint sempre victoriós dels seus propòsits, fins arribar un dia que succeí un cas lo més xocant. Fou aquest dia el de la vaga general.

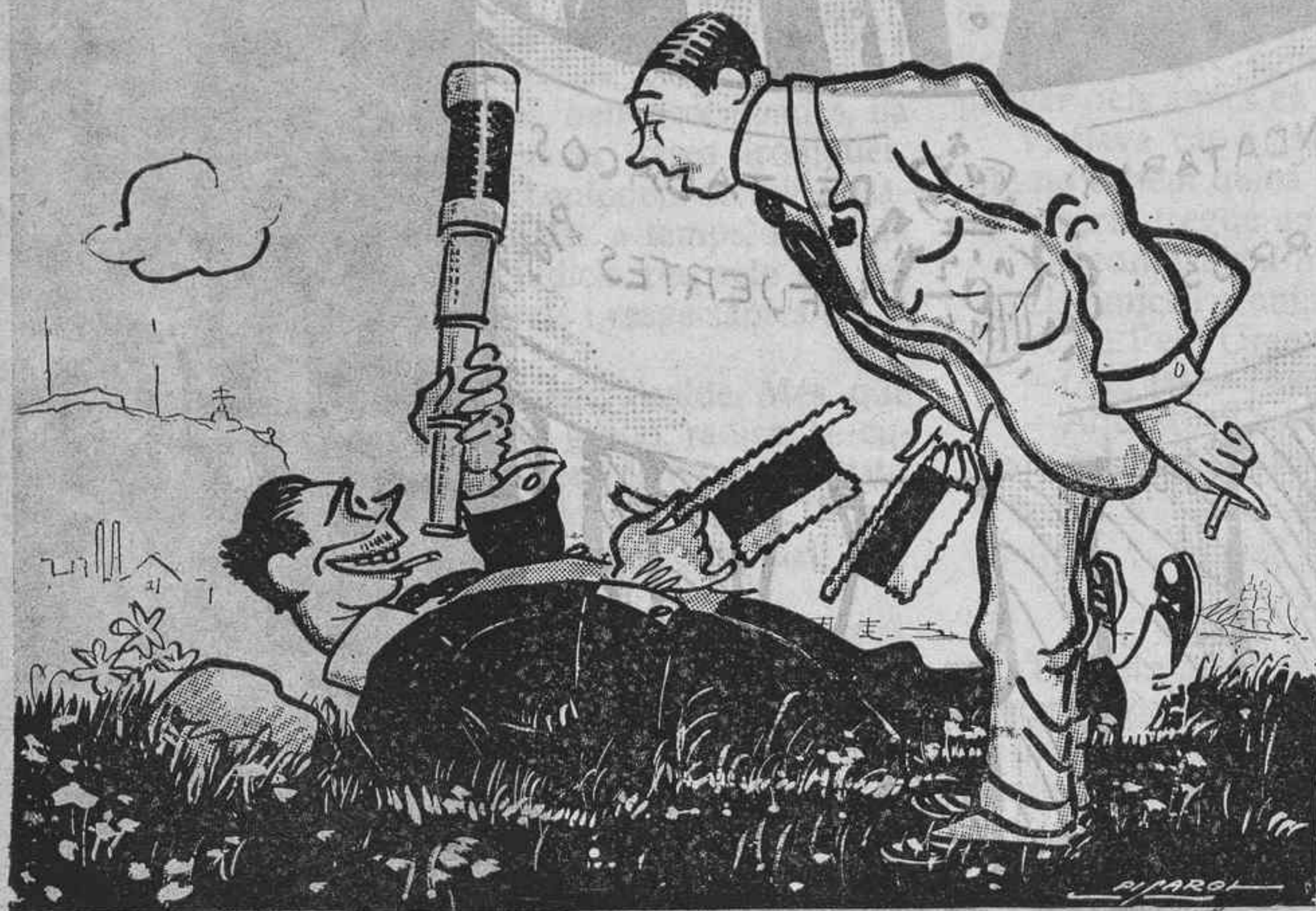
I quin susto la seva família al enterar-se'n!

—Amb les seves manies és capaç de matar a mitja humanitat—se deien esverats.—Ca, ca!

I varen rotundament oposar-s'hi.

Però no va acabar aquí la cosa. Un matí, quan encara tots dormien, el maniàtic, no content de la resolució de la família i més arrelat que mai amb la seva nova mania, va alçar-se, i lligant-se a l'entorn

No sé el que degué succeir. Lo que sé és que—com ja he dit abans—no l'he tornat a veure més al pobre amic maniàtic. — TINET

AL AERODROM DEL PRAT

—Què fa aquí?

—Espero un parent meu que arriba en aeroplà?

Un dia preguntaren al petit Miranius:

—Escolta menut: Entre els fills del teu pare n'hi podria haver algun que no et sigués germà?

—Sí, senyor—respongué el xicot molt seriós.

—Quin?

—La meva germana.

Al corral

- Però ets tu?
 —Sóc jo.
 —Abraça'm.
 —Vés en compte amb les banyes, que són molt refilades.
 —Posa't de cantó. Vols dir que ets tu?
 —Vatua Maria Centinella! Ja t'ho he dit.
 —Ara et conec, Mariano. Els teus re-necs disfregats porten marca de fàbrica; ningú blasmà, hipòcritament, com saberes tu fer-ho. Però jo et creia al infern.
 —Ui, al infern! Tinc de patir molt, tenim de patir molt; prepara't, abans d'arribar al forn de la definitiva purificació.
 —No entenc.
 —Es lògic. Sàpigues que per a anar al infern és precis portar dintre quelcom de bò i de dolent. Portant això ets material aprofitable i te llencen a la foguera, te treuen la escòria de maldats i poden oferir lo que queda de bò en tu (sempre poca cosa) a Déu Nostre Senyor.
 —Bé, i tu?
 —Jo no tenia ni de bò ni de dolent. Es molt difícil tenir-ne?
 —I jo?
 —Tu menos. Seràs una bèstia pitjor que jo; has estat més tonto.
 —M'explicaràs...
 —Amb molt gust. Deixa'm beure.

* * *

Aquest diàleg tenia lloc, encara que semblava mentida, entre un brau que degué ésser retornat a l'estable per negar-se a embestir, malgrat la nomenada de bèstia rabiosa que portava, i un aficionat a les corregudes de toros, que cregué reconèixer, i no s'errà, en la fera pacífica a un antic company de joventut.

Entre els dos se canviaren les frases que acabem de apuntar, i després l'home, posant-se a riure, digué a la bèstia:

- Ja, ja, ja! I doncs, com ha estat això? Cornut tu, i a més de cornut, covard? Com a toro de bandera que t'anunciaven, has quedat molt malament.
 —He quedat com devia una bèstia escarmentada i amb reflexió. T'ho explicaré, i aprèn per a quan siguis bèstia.
 —Bèstia jo?
 —Bèstia bruta i maleïda.
 —Home!
 —No, home, no. Bèstia. Però bèstia amb enteniment. Escolta, i calla.
 —Comença.
 —Quan pensaren que era mort i me portaren a enterrar, jo em feia un panxó de riure, mai diries on?
 —A on?... A la panxa del bou, que no hi neva ni hi plou.
 —Te cremes; però no era a la del bou, que era a la de la vaca.
 —I què?
 —Que no en vaig sortir persona sinó vedell.
 —Carail!
 —No hi ha carai que valgui, vedell i amb una gana

—No, noia, no. Per a tant tall, necessitaria molt pa i ara escasseja.

que m'arborava, gana i set. Veure les ufanoses mamelles maternals i tirar-m'hi com un llop fou tot hù. Els vaquers somrient deien: Això serà una fera, mireu-se'l com xarrupa. I què gras i què bonic de pèl; prou se veu que és fill del «Jocinero»...

Resultat. Mon pare era un brau que sortí a la plaça i allí occí diss t cavalls i dos homes. Comprèn el respecte que em tindrien els demés vedells, mos companys, una cosa així com si anessis a estudi.

amb un fill natural d'En Cambó o llegítim d'En Lerroux. (Sempre m'ha semblat que els fruits d'En Lerroux tenen que ésser llegítims i els d'En Cambó naturals; són apreciacions i no s'hi pot fer res). Com que em tenien respecte, naturalment, jo abusava, i entre els majors de la finca una nomenada de mala bèstia se feu al meu entorn. Això, sembla mentida, per a ells era un mèrit, i quan venia el senyor i els amics del senyor, me mostraven plens d'urc i deien:

- Ete zí que daré juego.
 —I no n'has dat?
 —Ca! Ja t'he dit que tenia intel·ligència.
 —No entenc perquè no et lluïes.
 —Ets un sabata! Mira: Podia fer mal o deixar que me'n fessin. Això segon no tenia cap gràcia, i si faig lo primer surten els civils i me trenquen el cor amb els seus mausers i jo moro ple de ràbia, és dir, en deplorable estat espiritual. Què fer? Esser manso. Benaventurats els mansos!... Per això me tens al corral.
 —I ara, què seràs?
 —No ho sé. Potser me mataran, i aleshores seré sant i martre; potser me caparan i seré cabestro.

LAS GRANDEZAS DE CATALUÑA, per *Victorià Benedicto Sánchez*.—Un recull de dades històriques aplegades amb el sant intent de popularitzar

PASSAT PER LA CENSURA MILITAR

Aquestes poques i sortoses paraules expliquen lo que és el llibre i els mèrits aconseguits per l'autor al compondre-lo i llençar-lo a la publicitat.

FLORIDA, per *Mercè Tobella*.—Amb motiu de l'aparició d'aquest formós volum, que encara tenim damunt la taula, i que no voldríem abandonar amb tot hi haver-lo llegit de cap a cap, saludem a una nova poetessa. *Florida* és l'esclat primaverat d'un cor amarat de joventut i d'optimisme. En un temps en que tants versaires mascles ens entristeixen la vida amb geroglífics transcendents, ens és grat constatar com una dona d'esperit sà i fort, de temperament sensible i exquisid, aporta a la literatura catalana un tant bell esplet de poesia, poesia de la bona i de la clara, inspirada en sentiments naturalment humans i en un alt amor a la naturalesa.

Emoció i sinceritat, són les característiques dels versos d'aqueixa poetessa; per aqueixes soles qualitats captiva al llegidor. Quan l'autora domina la forma, quan sàpiga més de polir i de madurar, arribarà, sens dubte, a un lloc ben envejable entre els conreadors de la poesia catalana.

La presentació del volum, esplèndida.

LOS TRATADOS SECRETOS (1914-1917).—Documents publicats per Trotsky, que d'ésser autèntics farien encara més odiosa la guerra que acaba de patir Europa. De la lectura de ells se'n despendria que els socialistes espanyols tenien raó al no sumar-se amb els aliadòfils ni amb els germanòfils. Així ho manifesta en el seu treball adicional el prologuista Mariano García Cortés. *Lo que fuere sonará... un dia o altre.*

LA USUFRUCTUÀRIA.—Comèdia en dos actes, original dels germans D. i V. Corominas Prats. Fou estrenada amb èxit durant l'actual temporada del «Romea». La publica en el seu *Suplement*, la revista teatral *La Escena Catalana*.

VERS I PROSA.—Recull de treballs literaris de mossèn Josep Casadesús. Venen insertats en el darrer fascicle de la Biblioteca d'Autors Catalans «Lectura Popular».

SEPT CIÈNCIES

Un captaire, després de trucar mitja hora a la porta d'un palau senyorial, rep de mans de un criat ple de galons una llesca de pa molt petita.

—Gràcies—diu.—Però ara em tindria de fer un favor.

—Què voleu?

—Un paper de fumar per a embolicar-la.

GLOSSARI

A CAL FOTOGRAF

Una galeria fotogràfica ve a ésser un laboratori per a estudiar la vanitat que homes i dones duen dintre. Són ben comptats els que així que's veuen a davant de l'objectiu, no tractin d'afavorir-se de la millor manera que poden, que no vulguin enganyar a la màquina i al que la vetlla; no treguin a la part de fóra tot lo que es pensen portar per dintre, i que no tractin d'amagar tot lo que els sobra a la part de fóra.

Els cassos de ingenuïtat són raríssims, i com que ho són tant, volem explicar-ne dos que n'havem vist aquests dies a casa d'un amic fotògraf.

*
**

Es presenta una dona amb una noieta que devia tenir de set a vuit anys.

La noia, de tan magra que està, quasi es pot dir que és transparent. An aquell rostre, quasi apagat, només hi flamegen dos ulls morats que sembla que tenen d'apagar-se; el cap es brinca sobre un coll prim, i del seu crani un xic abultat en penja una trena rossa com arrencada d'una ermita, damunt d'unes espatlles magríssimes... i la dona, mig menestrada, es veu, pel modo de dur-la, que és la mare de la noieta.

—Què volien?—pregunta el fotògraf.

—Doncs miri—li contesta la dona,—venia a retratar la noia.

—Entrin—diu ell. I s'en van dintre.

La noia està quieta com una morta, i el magnessi, un moment donat, l'encén i la deixa enlluernada.

—Ja està?—diu la mare.

—Sí, senyora. Vingui demà i tindrà el retrat.

—I sortirà bé?

—Em penso que sí.

—Ja cal que hi surti—respon la mare,—perquè potser no tornarem.

—I això, que s'en van?

—Ja li explicaré. Aquest retrat el venim a fer perquè d'aquí tres o quatre dies tenen d'operar la noia. I com que segons ens diuen els metges podria ben ésser que no en sortís, per això la faig retratar. Després, vagi a sapiguer... potser no hi seriem a temps... i volem tenir-la retratada.

Al sentir això ens vàrem mirar la noia, creguts que cauria d'espant... i no poguéem ni les pestanyes, i ens vàrem mirar la mare, i no li vegérem ni una llàgrima... lo que ens provà una volta més el poder de la inconsciència.

*
**

Un altre dia, a càl fotògraf, arribà una dona del poble, duent una capsca de cartró.

—Voldria parlar amb el retrataire—va dir.

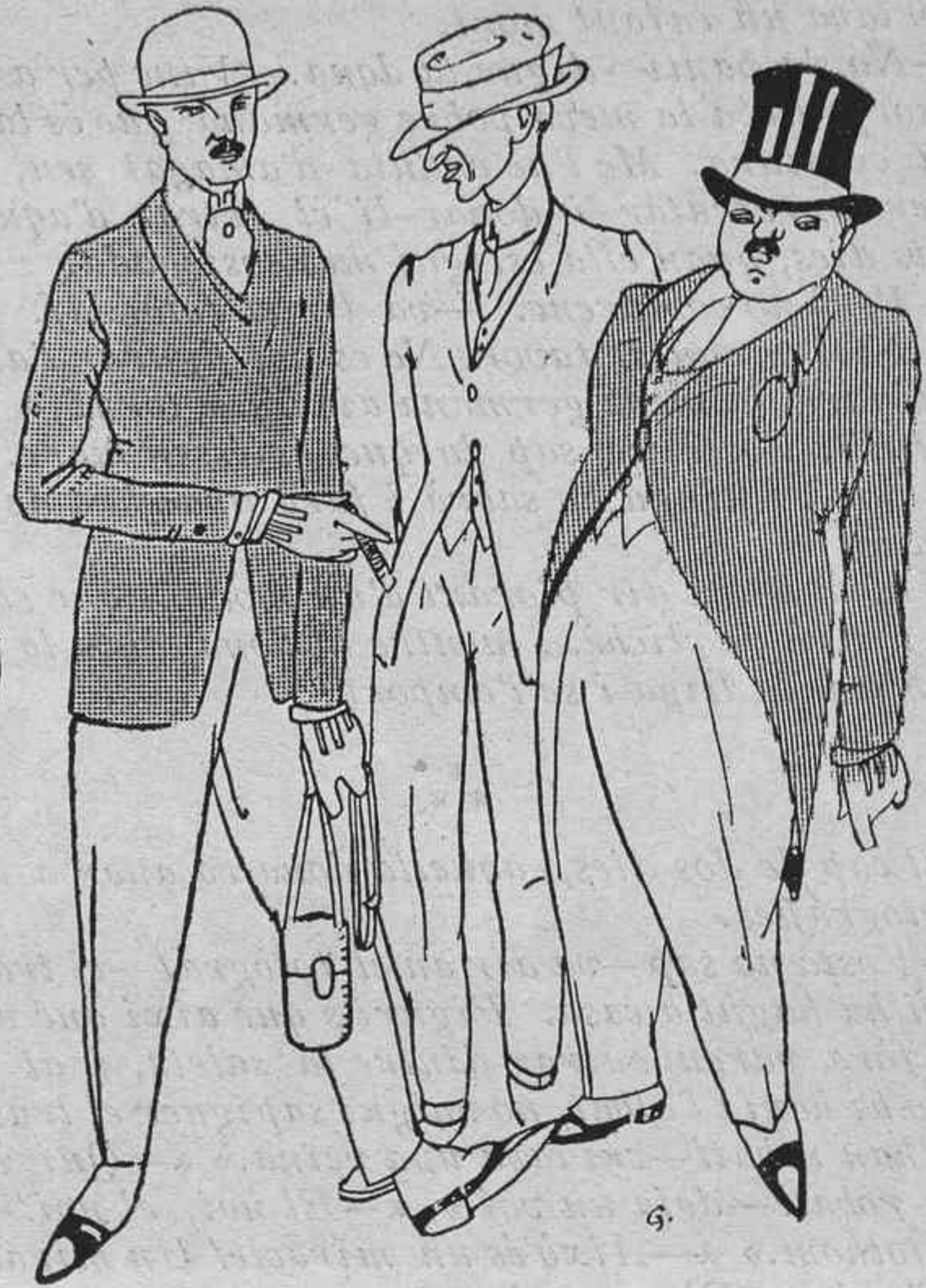
—Vostè dirà.

—Tindria de parlar a soles.

La feu entrar dintre, i a l'ésser a soles, aquella dona treu la capsca, la deslliga, la destapa, l'obra, i figureu-vos la sorpresa del fotògraf, quan vegé que a

Dos anuncis de una casa de «sombros»

Tres elegants de càn Pacatilla

—¡Esta silla está comprada, hidalgo!

—Alxeca la cua, caretol... Ja està!

—Has perdut? I com ha estat?
—Per culpa del cavall, que ha fet una bestiesa.

dintre, com una confitura, voltat de roses i de floquets, hi portava un infant mort.

—No s'espanti—digué la dona.—Vinc per a donar una sorpresa a la meua pobre germana, que és la mare de la criatura. Me l'he enduta d'amagat seu, per a poguer-la retratar i donar-li el retrat d'aquí uns quants dies, quan ella estigui més sossegada.

—Però no comprenc...—va dir el fotògraf.

—Fací'm aquest favor. No es pot figurar l'alegria que tindrà la meua germana així que torni a veure el seu fill. Vostè no sap lo que és ésser mare. No li costa res... i ningú ho sabrà i farà una obra de misericòrdia.

I això ho va dir plorant d'un modo... que el fotògraf... tirà de clichè... mentre la dona tanca la capsula, l'embolica, la lliga i se l'emporta.

*
**

Al cap de dos dies, aquella dona va anar a cercar les fotografies.

—Vostè no sap—va dir an el fotògraf—el trastorn que hi ha hagut a casa. Figuri's que així que vareig ésser fòra varen entrar dintre la saleta, i al veure que no hi havia l'albat, no vulgui sapiguer el trastorn. «—L'han robat!—critava una veïna.» «—Qui el pot haver robat?—deia un veí.» «—El noi, el noi!—critava tothom.» «—Això és un miracle! Un miracle!—deia l'avia.» Fins que la meua germana, com que és mare, sortint-li del cor, va creure's que el seu fillet se'n havia pujat al cel. I ho creia amb tal convenciment, que ho va arribar a fer creure an els altres. Allavors jo vareig arribar amb l'infant.

—I què varen dir?—va contestar-li el fotògraf.

—Doncs miri, es van quedar tristos.

—D'haver trobat el noi?

—Sí, senyor.

—No ho entenc.

—Tampoc jo ho entenia... però després vareig anar pensant... i crec que vaig endavinar-ho. Es creien tenir el fill al cel, i com que jo els hi havia dut, veien que encara era a la terra... i és clar: volien i dolien.

XARAU

ROMEA

No arribem a temps per a parlar de l'estrena d'«El gran enlluernament», comèdia en tres actes d'En Puig i Ferrer, anunciada per al dimecres i que s'esperava com un veritable aconteixement. Ens dol no poder-ne parlar avui, perquè la setmana entrant dediquem L'ESQUELLA al «Tívoli» i la ressenya d'aqueixa obra no hi tindrà cabuda; de manera que, fet i fet, ho haurem d'aplaçar per al número de l'altra setmana, o sigui d'aquí a quinze dies, quan ja és quasi segur que la temporada de català al «Romea» haurà terminat. Serà, doncs, una ressenya estemporània del tot..., però com ho volen fer!... Inconvenients de la compaginació i tiratge d'un setmanari popular que necessita dos dies de treball.

Durant els darrers vuit dies s'han anat succeint en aqueix teatre les representacions de «El Claustre» i de «L'Esquella de la Torratxa», programa que ha sigut alternat amb la bonica comèdia d'En Pous, «En Joan Bonhome».

— Demà, dissabte, benefici de la distingida dama donya Teresa Arquer, amb una escullida funció: «La pluja d'or» i «L'amor vigila», obres en les quals la beneficiada s'hi llueix d'una manera esplèndida. Donades les grans i merescudes simpaties que s'ha sapigut conquistar entre el públic l'estudiosa artista, és de creure que la funció de demà constituirà un ple i un èxit.

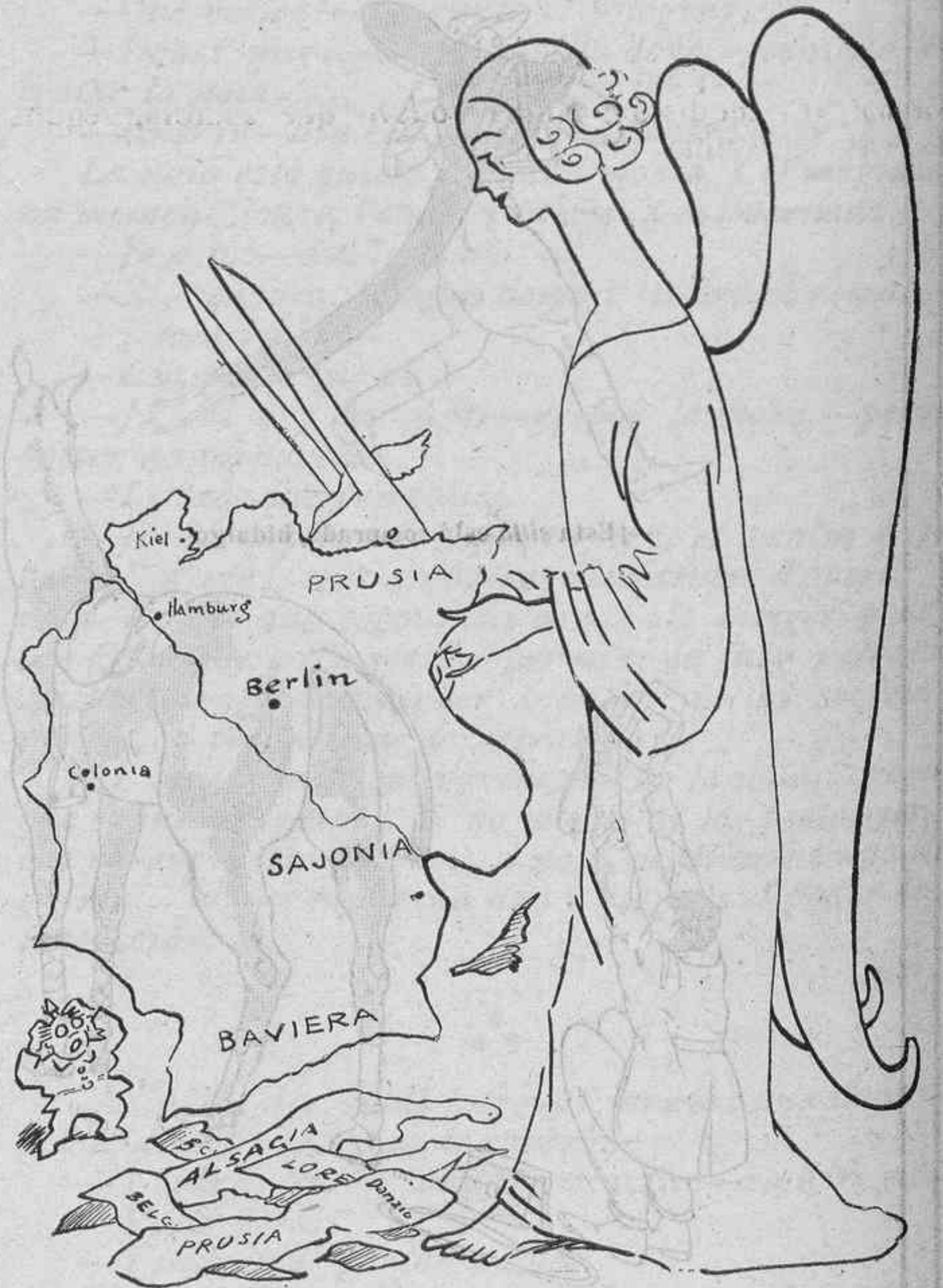
TÍVOLI

Dimarts que vé, dia 20, tindrà lloc definitivament la inauguració del nou «Teatro Tívoli», aconteixement que resultarà sens dubte una grandiosa solemnitat. L'esmentada inauguració se celebrarà amb un gran i únic concert extraordinari, formant la totalitat del programa l'audició complerta de «Les Estacions», d'Haydn, executada per una nodrida orquestra, amb la cooperació del «Orfeó Català», dirigit pel mestre Millet, i de celebrats solistes.

Totes les despeses que ocasionarà aqueixa funció seran totalment satisfetes pels senyors Fàbregas i Recasens; i el total de lo que's recaudi a Comptaduria i a la taquilla anirà íntegrament a benefici dels Hospitals Clínic i de Santa Creu.

Una obra meritòria que s'ha d'apuntar al seu favor la rumbosa empresa, a la que desitgem tota mena de prosperitats.

— Dijous que vé, debut de la companyia dramàtica castellana dels celebrats artistes Maria Guerrero i Ferran Díaz de Mendoza. Obra inaugural: «En Flandes se ha puesto el sol», d'En Marquina.

LA PAU ALIADA

—Deixa-me'n assegurar. No fos cas que demà passat hi tornessin.

NOVEDADES

Cap obra nova. El gran Morano va defensant-se amb comèdies i drames del repertori modern, traduccions en sa major part.

«Mister Beverley», interpretat pel distingit actor, ha sigut un èxit, per la manera original i acabada com interpreta el protagonista.

Han agradat també força la comèdia «Las de Caín» i el drama «El Cardenal».

S'anuncia, per a molt aviat, l'obra ja famosa d'En Linares Rivas, «Cobardías».

I així arribarem al dia 30, en que segons sembla se despedirà del públic aquesta companyia, per a donar pas a la del «Teatro de la Comedia», de Madrid, amb l'Irene Alba, la Jiménez, En Bonafé, i En Zorrilla, que'ns prometen un grapat d'estrenes.

Quan hi serem ho veurem.

GOYA

La despedida del públic an En Pinillos fou cordialíssima. Infinitat de vegades tingué que aixecar-se el teló després de la representació d'«Esclavitud», ovacions que ja havien tingut el seu començament durant els tres actes, i dirigides sempre al genial intèrpret i a l'afortunat autor.

Amb molt d'èxit s'ha representat també la traducció castellana del famós drama «Els Vells», del nostre Ignasi Iglesias.

Dimecres va representar-se «El Místico», d'En Rusiñol, que tan maèstralment encarna l'En ric Borrás.

ESPAÑOL

Ni la més petita novetat durant la transcorreguda setmana.

Demà, dissabte, primera sortida de la dama: la senyora Valero, completament restablerta, de lo qual ens en alegrem.

Per a celebrar aquest aconteixament se donarà una gran estrena: «El modisto», famós vodevil que sembla, segons veus, ha de resultar un èxit.

POLIORAMA

Uns quants copets més a «Los de cuota», reproducció de «Los senderos del mal», de «Maria Victoria» i de «El eterno Don Juan»...

Heu-vos aquí tot. I fins a una altra, que tant de bò sigui més fructifera per a la producció teatral.

El Kiosc de Canaletes

La font hi ha hagut sortosa an aquest món ha estat la tan celebrada i nomenada de Canaletes. Que n'era de fematera la seva àvia! Brollava sota muralla.

La mare ja hi plantà la botigueta humil, una taula d'aigua i anis, que quasi feia la competència a la del jardí del General.

Caigueren les muralles i la font de Canaletes necessità un hostatge, i li feren una barraca. Ella, poc acostumada a grandeses, en comptes de rajar confits començà a rajar aiguardent i copetes de canya, i barreja a la matinada.

El nou Kiosc de Canaletes

I l'amo veient que la cosa donava, desfeu la barraca i feu per a la font una gàbia com no ha tingut mai cap lloro ni cap ocell d'Amèrica.

La font, satisfeta, plena d'urc, respongué altre volta, i en lloc de l'aiguardent començà a gitar absentes i vermouts, anis del Mono, aigua de Vilajuiga i Cidral, i lo que és més, talls de botifarra, pastels de peix, dolços, àdhuc gelats, amics, i una horxata valenciana que cridava a més gent que vespes i això que de vespes n'hi havien...

L'encarregat de recollir els productes d'aquest rajar de boig, se veu que és persona ambiciosa i ha dit, si dintre una gàbia dóna tant què farà dintre un palau?

I un palau manà bastir-li. Cap font de les meravelloses de les *Mil i una nits* l'han tingut com la neta de la femetaire «Canaletes». Allí marbres, i bronzes, i cristalls, i porcelana. S'han juntat per a construir aquest edifici a la beguda, arquitectes com En Farrés, decoradors com En Gual i cases constructores com la d'En Cassimir Giralt.

El mal és que atormentin l'aigua. Si jo fos font de Canaletes, davant la broma dels raigs ultra-violeta deixaria de brollar.

Lo que hi ha és que a l'amo tant se li endonaria. Ja el sento:

—Que ragin vermouts i picons, que els futbolistes mengin sanwicks... De l'aigua tant se m'endona. El calaix s'omple igualment.

Aquest número de L'ESQUELLA ha estat censurat per l'autoritat militar

Lo indecís de la tarde no fou obstacle per a que la mateixa nombrosa i selecta concurrència invadís el nostre hipòdrom; tenim doncs assegurada gent «chic», jogadors i fins especuladors per a les curses; però ens falta altra cosa essencial per a obtenir el «placet» de tots els exigents en matèria cavallista; i és que manquen cavalls.

Enguany es transcorren terriblement indiferents; les causes d'aquest retraïment de les quadres en concòrrer al nostre certamen deu consistir solament, i així ho suposem, a lo migrat dels trofeus, en proporció als gastos extraordinaris que representen els contínu «demenagements» de personal i de bestiar.

No obstant, els organitzadors poden arribar molt en breu a perfeccionar les faltes de que adoleixen encara aquestes manifestacions hípiques; lo essencial per a assegurar l'èxit financer, ha quedat demostrat; la gent no's retreu; se juga en proporció adequada a l'importància de les proves; el negoci és segur i ho serà més quan tothom estigui doblement interessat en curses de major transcendència, además això deurà permetre que pugui arreglar-se decorosament aquella fatídica carretera, vergonya dels nostres administradors.

On no han faltat cavalls de força aquests dies, ha estat a l'Exposició Automovilista; fins un aeroplà d'aquells que feren famós guerrer a D'Anunzio. Un èxit pels organitzadors; els expositors hi han contribuït amb vistosos «stands» i en crescut nombre. Veient aquell bè de H. P. en ses múltiples formes i marques, un se pregunta com és que encara hem d'anar a peu tants infeliços mortals; però per lo vist, es veu que encara no hi han prous rics per a tant motoriu.

Girem full i recordem que demà passat és el dia definitiu pels nostres futbolistes; en la capital d'Espanya ha de disputar-se la final del Campionat i és en và, dir quan d'acert desitgem als nostres; quan menys, que la seva consagració pugui ésser definitiva.

Conseqüència de les crisi de transports, segons el dir de M. Z. A., han impedit l'organització del tren especial que's tenia preparat pels molts disposats a anar animar als nostres jugadors en aquesta proba; haver de lluitar contra un equip potent a la vegada que amb

tasca d'empenta i difícil. Per això serà més gran i més llegendari l'orgull de tots els catalans si, com és d'esperar, ne retornen victoriosos per a major glòria de la nostra terra.

STOP

Compte d'artista

Un cert artista de l'antigor, qui repintà un quadre vell d'un convent de frares, demanà com a preu de son treball, la quantitat de 240 lliures i 18 sous. Els bons monjos ho trobaren car i demanaren que els fes el compte pesa per pesa, especificant lo que havia restaurat, i el valor de cada cosa restaurada. Heu's aquí el compte de l'artista.

	Lliures	Sous
Per posar alguns pels blancs a la barba de Sant Geroni		18
Per netejar els canons de l'orgue de Santa Cecília i afegir-n'hi cinc de nous	8	2
Per a rejuvenir unes pobres animetes del Purgatori	9	
Fer un ull nou i endegar la pota davantera del gos de Sant Roc	3	4
Arranjar una cua al porc de Sant Antoni i netejar-li el morro.	3	15
Tivar les cordes de l'arpa del rei David i esmolar el coltell de Judit	3	18
Colocar dos caixals a la barra del burro de Samsó	3	4
Per apedaçar les calces del fill pròdig, i omplir d'aigua l'abeurador de sos porcs	3	18
Cresta i cua noves del gall de Sant Pere	3	14
Revifar el foc de l'infern, posar banyes a diferents dimonis, urpes a Lucifer i punxes a sa forca; revenxinar la cua d'altre diable, i fer-lo prou lleig per a ésser damnat	12	5
Una berruga al nas de Barrabàs	12	2
Renovar l'enclusa de Sant Eloi i posar xama-neia a sa fogaina.	12	10
Emblanquinar la cel·la de Sant Francesc.	12	14
Per tapar un forat de les portes dels Inferns.	12	10
Allargar el nas de Pons Pilat i fer-li caure aigua sobre les mans	12	10
Una corretja nova en el sarró de Tobies i escates, noves també, en el peix miraculós.	12	3
Calafatejar l'arca de Noe; posar morro nou a l'ors, ala al esparver, tres potes al gos, una orella al gat i altres coses a diferents bèsties; i per afegir quelques fulles al brot d'olivera del colom i donar resplendors al arc de Sant Martí	90	3
Obres en un gran tros de les muralles de Jerusalem, col·locació de tres marlets en una torre i teulades en quatre cases.	25	10
Fer punxa en les banyes del bou de Sant Lluc.	25	10
Emblanquinar les ales de l'angel de Sant Mateu	25	12
Un bec de ganxo a l'àguila de Sant Joan	25	9
Allisar i fer creixer la crinera del lleó de Sant Marc.	3	9
Ensangnar els braços del mal lladre, esberlar roques, nuvolat el cel, tremolar la terra i trastornar el món	50	9
Arracades de Sara	50	8
Per fer parlar a Jesús en el Temple	4	5
Una nansa del cantiret de la Samaritana.	4	10
El gep del camell de Baltassar i la pintada de negre en les galtes del rei moro	4	10
Per la corda de Judes i el treball de fer-li una cara ben fastigosa, un cop penjat.	8	
Una esquella al coll de la somera de la Verge.	4	10
Tot plegat S. E. u O.	240	18

I els monjos se convenceren de la raó del pintor.

A LA PORTA DE CASA LA CIUTAT

(Després de la penúltima sessió)

— Com és que s'ha posat careta contra els gasos?
— Yo le diré a usted... Es que hay cosas, en este mundo, que hacen tanta vergonya com mala olor.

ESQUELLOTS

Divendres que vé, dia 23, L'ESQUELLA DE LA TORRATXA publicarà un número veritablement EXTRAORDINARI dedicat a historiar la vida i miracles del «Tívoli».

El «Tívoli» és, indubtablement, el teatre més popular i més interessant de tots els de Barcelona, degut principalment a la varietat de gèneres d'espectacle que en ell s'hi han donat i, segonament, a la pintoresca relació que ha tingut sempre amb tots els aspectes de la vida barcelonina, sobre tot en el que's refereix a la seva sobtada creixença.

Setanta anys d'aqueixa vida barcelonina, particularment de la vida artística, venen condensats en les quaranta quatre planes de text i il·lustracions que conté el número, número que interessarà de segur a tots els barcelonins, doncs se tracta, no d'una monografia més o menys detallada, sinó de un historial literari i artístic ple d'amenitat i de documentades anècdotes.

Consten en l'Extraordinari del «TÍVOLI» infinitat de reproduccions, gràfics, plànols i facsímils corresponents a diferents èpoques, làmines notables d'En Padró, d'En Soler i Roviroso, etc., caricatures velles i noves, acompanyades de retrats d'artistes i de gent relacionada amb el teatre.

Finalment, els dibuixants d'avui han col·laborat en ell amb un bé-de-déu de dibuixos, alguns d'ells en color, que han de cridar poderosament l'atenció dels nostres llegidors.

Ara ja estan avisats: fins divendres!

En honor del nostre gran Borrás i de l'escriptor López Pinillos, tingué lloc dilluns, al Restaurant del Parc, un lluit banquet d'homenatge.

La festa, que's celebrava amb motiu de l'èxit obtingut pel nou drama *Esclavitud* i, principalment, per la magistral interpretació que hi dóna don Enric, se vegé molt animada, constituint una afectuosa i formal manifestació de simpatia envers al gran actor i també al foraster il·lustre, «Parmeno».

Aprop d'un centenar eren els comensals, lo millor de les nostres lletres i de les nostres arts. Fins l'Alcalde i el Governador hi assistiren. En representació de la dramaturgia catalana, els tres «hércules» Guimerà, Rusiñol, Iglesias.

Foren pocs a parlar, però ho feren tots molt bé. En Rusiñol, com sempre, fet un braç de mar d'humorisme optimista.

En Borrás i En Pinillos agrairèn l'homenatge amb nobles i sentides paraules.

Molts anys de vida, i que es repeteixin els èxits!

Notes de Casa:

Del «Reial Club Marítim» havem rebut un avant-programa amb la llista de premis i detall de les Regates Internacionals a Rem i de Vela, que tindran lloc el dia 8 del pròxim juny en el nostre port.

Els *bous escuats* celebraren la festa del seu patró Sant Jordi el dia de Sant Pons, és dir, tres setmanes després.

Aqueixes tropes exploradores sempre seran gent endarrerida.

Ja no haurien de portar la lliga-cama al cap.

Això ja no és pa moreno, cavallers!
Això és pa groc, pa verd, pa de color de gos com fuig.
Un pa *iris* que té mil gustos i cap de bò.
I lo pitjor és que d'ara endavant els pans tots sols aniran a domicili per ells mateixos. La farina és plena de cucs!...
Un pa que's porta el tall.
Sandwichs baratos!...
Ha arribat l'hora de la reivindicació dels pobres.

Un revister de salons ens conta en lletres de motllo, tot entusiasmat, que els dies de carreres, a l'Hipòdrom, les dames de l'aristocràcia fan manyagueries als cavalls i els obsequien amb terrocets de sucre.

Trobem que no n'hi ha per a entusiasmar-se tant.

No n'hi ha per a entusiasmar-se, sobre tot si pensem que per a anar a acariciar i donar dolços als cavalls, moltes de les dames de la nostra aristocràcia abandonen els propis fills a les mainaderes i dides seques.

Pobres infants rics!... Valdria més que neixessin cavalls.

Llegeixo:

«El Círculo Liberal Conservador celebrarà una velada dramàtica...»

Tenien d'esperar uns quants dies més.

Per vetllada dramàtica la del vespre del primer del pròxim juny, dia de les eleccions.

A l'hora de l'escrutini, ja veuran quina *tragèdia* més maca, els pobres lliberals-conservadors!...

Retallem de les notes municipals d'un diari:

«Ayer el ex Alcalde señor Morales Pareja estuvo en el despacho de la Alcaldía con objeto de felicitar al nuevo presidente señor Martínez Domingo.»

Ve't aquí una notícia que ens sembla equivocada.

Això no és això.

Es En Martínez Domingo que hauria de felicitar an En Morales, per haver-ne surtit.

Per al diumenge vinent està anunciada una novellada de beneficència.

En ella dos coneguts joves de l'aristocràcia barcelonina exerciran de matadors.

Sembla que a la festa hi assistirà el Sometent.

Menos mal.

Així sí, si els toros s'empenyen en no morir de les estocades, els *caliquenyos* podran fer servir les escopetes i rematar el brau.

«No es tan fiero el León...»

L'antiquíssima i celebrada *Font del Lleó* (Pedralbes) ha sigut tancada al públic. Un altre lloc d'esbarjo que desapareix.

Després de la mort de les fonts de la muntanya de Montjuic, aquesta del *Lleó* produirà un gran sentiment a les classes obreres, entre les quals era tan popular.

—Pendre l'aigua a un *Lleó*, ja vol audàcia i temeritat!—
deia un amic de anar a fer-hi costellades.

I te raó.

Tractant-se d'un *lleó* ¿per què no s'hi tornava?

Un diàleg a casa del metge:

—Si vol curar-se, té de procurar evitar tota mena de treballs de cap.

—Impossible, doctor.

—Perquè?

—Perquè sóc perruquer.

Divendres que vé dia 23

SORTIRÁ

Número extraordinari

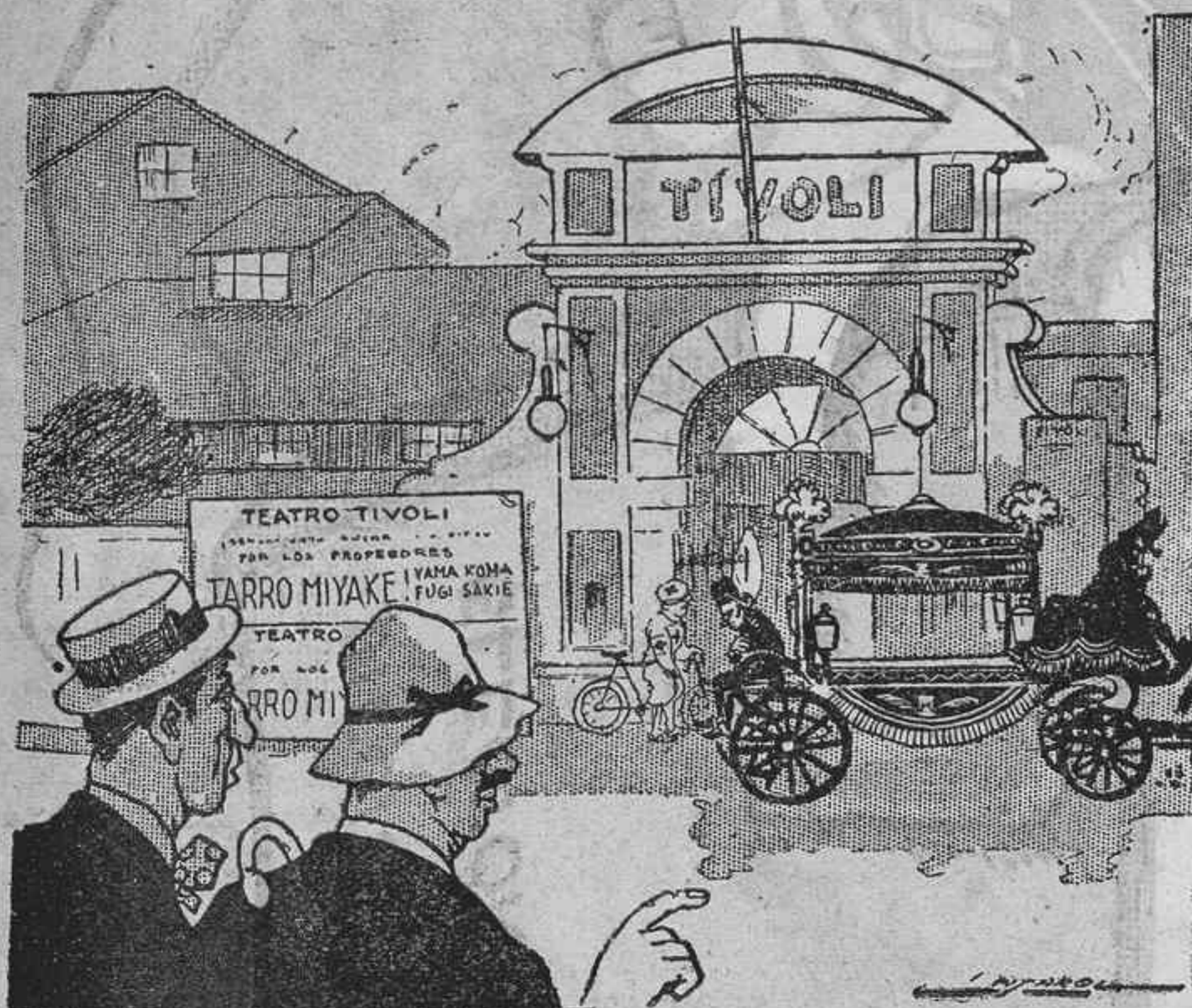
DE

L'Esquella de la Torratxa

dedicat a historiar el popular

Teatre del "TÍVOLI"

Setanta anys de vida artística Barcelonina

44 planes atapeïdes de retrats, vistes,
planols, fotografies, documents, dibuixos,
caricatures

El text degut a J. Artís, M. Aguilar,
R. Reventós, J. Burgas, S. Rusiñol, Se-
rra i Constansó, Conrat Roure, etc., etc.

Coberta al·legòrica impresa a varies tintes

44 planes 50 cèntims

Obra nueva

V. Benedicto Sánchez

LAS GRANDEZAS DE CATALUÑA

Compendio Histórico

UN TOMO

PESETAS 2

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios, si no's remet, además, un ral per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

CAVALCADA ANUNCIADORA ELECTORAL

El carromato de La Lliga.